

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Compendium memorandorum vires naturales et commoda comprehendens a Plinio data

Duval, Robert

[Paris], zwischen 8. Mai und 20. Nov. 1500

Liber xv [...]

[urn:nbn:de:bsz:31-293518](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-293518)

tiorum solertia: inuentum q̄ admodū aqua opioq; inebriaret. Duo sunt liquores corporibus humanis gratissimi. Intus vini. foris olei Arborum e genere ambo precipui. Sed olei non vini necessarius.

liber. xv. Tractat de fructiferis arboribus. Ipsorū fructuum collectione & conseruatione.

Ca. primum de natura olei.

Liua omnia non fuisse in hispania atq; affrica. Que nunc prouenit trans alpes quoq; & in galias hispaniasq;. Fabian⁹ negat prouenire in frigidissimis & calidissimis.

Non desiderare rastro aut falcem vllam aut curam. Sine dubio & in his solum maxime celumq; referre. Verūtamen atundentur sicut et vites. atq; etiam interradi gaudent. Consequēs earum vīndemia est. arq; vel maior olea q̄ musta temperandi. Ex eadem quippe oliua differunt succi. Primum oīm cruda atq; nondum inchoate maturitatis. hec sapore prestātissimo. Quin & ex ea prima vnda præli laudatissima ac deinde per diminutiones Q̄to maturior bacca; tanto pinguior succus minusq; gratus. Optima autem etas ad decerpendum inter copiam bonitatemq; incipiente bacca nigrestere nostrivocant dirupas.

Cetero distat an maturitas illa in torcularibus fiat an ramis. Rigua fuerit arbor an suo tantum bacca succo. nichilq; aliud q̄ rores celi biberit.

Ca. ii. de eodem.

Etustas oleo tedium affert non item vt vino plurimūq; etatis anno est prouida si libeat intelligere natura. Quippe temuloncre nascentibus vnus vti necesse non est

Ca. iiii. de eodem.

Leo natura tepefacere corpus. & contra algores munire. Eidem feruores capitis refrigerare. Vsum eius ad luxurias vertere; greci vitiorum omnium genitores: In gymnasiis publicando.

Ca. viii. de amurca & eius multis vtilitatibus

Vper omnia celebrauit amurcam laudibus cato. Dolia olearia. cadofq; illa imbui ne bibant oleū. Amurca subigit areas terēdis

messibus : vt formice rimeq; absint. Quin & lutum parietum & tectoria & pauimenta horreoruꝝ frumenti : etiam contra teredines ac noxia animalia amurca aspergi. Semina frugum perfundi.

Morbis quadrupeduz arboruꝝq; mederi. Efficaci ad vulnera interiora humani quoq; oris. Lora etiam ac coria omnia & calceamina axesq; vngi, atq; eramenta contra eruginem, colorisq; gratia elegantioris : & totam superlaticilem ligneam ac vasa fictilia in quibus ficum aridam libeat asseruare. Aut si folia baccasq; & virga myrti aliud ve genus id simile. Postremo ligna macerata a murca uulius fumi tedio ardere. Oleam si lambendo : lingua capra contigerit : depauerit q; primo germinatu : sterilefcere auctor est marcus varro.

Ca. xvi. De pomis
diu seruandis.

Pomaria in loco frigido & sicco contabulari septemtrionibus fenestris sereno die patere. Austros specularibus arcere. Colli gi mala post equinoctium autunale, neq; ante, xvi. lunam neq; ante primam horam. Cadiua separari stramentis paleis ve subferant.

Rara componi : vt limites pernii spiritum equalem accipiant.

Ca. xvii. De cotonets piris
sorbis, vnis & aliis fructibus
seruandis.

Otoneis interclusis spiramentum omne adimendum, aut in coqui ea melle immergi ve. Punica : aqua marina feruente indurari mox triduo sole siccata : ita ne nocturno rore contingant suspendi. Cum libeat vti : aqua dulci petlui, & in dolis arene seruari. Et immatura obrui terra in olis fundo effracto. Sed spiritu excluso ac furculo pice. Sic etiam crescere amplitudine maiore q; sicut in arbore. Cetera mala foliis ficulneis preterq; cadiuis singula conuolui, cistisq; vitilibus condit. Vel creta figulinaq; illiui : Pira in vasis fictilib' picatis imersis inter stobes. Sorba in scrobibus gipsato operculo : duum pedu terra superinducta : in loco aprico inuersis vasis. & in dolis vt vvas cum ramis suspendi.

E proximis auctoribus quidam altius curam petunt. Putariq; statim poma & vites adhuc vsu precipiunt decrescente luna : post horam diei tertiam celo sereno aut siccis ventis. Similiter & deligi ex locis siccis & ante perfectas maturitatem addito vt luna infra terram sit. Vvas cum maleolo sarmentis ve duro, demptis forcipe corruptioribus acinis : in dolio picato recenti suspendi : exclusa omniaura : operculo & gipso. Sic & sorba & pira illitis omni fura

culis pice. Dolia procul ab aqua esse. Alii etiam vina habenti-
bus dolis dum ne contingant ea vae. Aliqui mala in patinis ficti-
libus fluitantia: quo genere & vino odorem acquiri putant. Aliqui
omnia hec in millio seruari mallunt. Plerique vero in scrobem
dum pedum altitudinis arena sustrata: & fictili operculo dein ter-
ra operto. Creta quidem etiam figulina vvas illiniunt: siccataeque
sole suspendunt in vsu diluentes cretam. Mala vero generosissi-
ma eadez ratione crustant gipso vel cera que nisi maturerunt in
cremento calicem rumpunt. Semper autem in pediculos collocant ea.

Alii decerpunt cum furculis, eosque in medulam sambuci ab-
ditos obruunt vt supra scriptum est. Alii singulis malis piriisque
singula vasa fictilia assignant, & copercula eorum picata dolio ite-
rum includunt. Necnon aliqui in floccis capsisque quas luto paleato
illiniunt. Alii hoc idem in patinis fictilibus, aliqui & in scrobe
subiecta arena. Ita sicca operiunt mox terra. Sunt qui cotonea cera
illita melle demergant. Columela in puteos cisternas ve in ficti-
libus vasis pice diligenti cura ilitis mergi. Liguria maritima al-
pibus proxima: vvas sole siccatae iunci fasciis inuoluit, cadisque con-
ditas gipso includit. Hoc greci platani foliis aut vitis ipsius: aut
fici vno die in vmbra siccatis: atque in cado vinaceis interpositis.
Quo genera choa vva seruat: nullius suauitati postferenda. Qui-
dam vt has faciant in cinere lexinio tingunt protinus que decraxere
vitibus mox sole siccant. Tum foliis vt supradictum est inuolutas
vinaceis stipant. Sunt qui suspendi procul protinusque in grana-
riis iubeant, quoniam optime sit operimento puluis pensilibus.

Ca. xxii.

Auelanas & galbas preuestinas conditas ollis in terram seruari vi-
rides traditur.

Ca. xxiii. De castaneis.

Mirum est vilissima esse que tanta occultauerit cura nature. Proxima
vero corpori membrana & in his & in nucibus saporem nisi detra-
hatur infestat. Torrere has in cibus gratius.

Ca. xxvii.

Que sunt communia pomis omnibusque succis saporum genera vnde
cim reperiuntur. Dulcis suavis, pinguis, amarus, austerus, acer
acutus, acerbus, acidus, salus. Sentiri aque saporem vllum
succum ve vicium est. Mirum tria nature precipua elementa: sine
sapore esse: sine odore sine succo aqua, aer, ignis.

Ca. vltimo. De lauro.

Manu satarum receptarumque in domos fulmine sola non icitur laurus

Tiberium principem tonante celo coronari ea solitum ferunt contra fulminum metus.

ibro .xvi. Tractat de aliis arboribus.

Ca. vi. De glande & fago.

Landes opes esse nunc quoque multarum gentium pace etiam gaudentium constat. Nec non & inopia frugum aere factis mollitur farina, spissaturque in panis usus. Quin & hodieque secundis mensis glans inferitur. Dulcior eadem est cinere tosta. Dulcissima omnium fagi, ut qua obseffos etiam homines durasse in opido chio.

Ca. vii. De fago Iterum.

Agi glans nucleis similis triangula cute includitur, folium tenue ac leuissimum populo simile, celerrime flauens & media parte plerumque. Muribus gratissima est, & ideo animalibus eius una prouentus. Glires quoque sagmat. Expetitur & turdis. Arborum fertilitas omnium alteruat, & maxime fagi. Glans fagea suam hilaritatem facit Carnem coctibilem, ac leuem & vtili stomacho. Illi gna suam augustam nitidam strigofam ponderosam, Querna diffusam ac grauissimam.

Ca. xi. De pinu pīnastro abiete taxo.

Pinus atque abies picem ferunt.

Similis est aspectu abieti taxus, minus virens, gracilisque & tristis et dira nullo succo, ex oibus sola baccifera. Mas noxio fructu. Les tale quippe baccis in hispania precipue venenum inest. Vasa etiam viatoria ex ea vinis in gallia facta: mortifera fuisse coeptum est. Et esse in archadia tam presentis veneni ut si qui dormiant sub ea cibum vecipiant moriantur. Sunt qui & taxica hinc appellata dicant venena: que nunc toxica diximus quibus sagitte tingantur. Repertum in noxiam fieri: si in ipsam arborem clauus ereus infigatur.

Ca. xiiii. De fraxino.

Contra serpentes succo expresso ad potum & iposita vlcibus opifera ac nichil eque reperit. Tanta est vis: ut neque matutinas occidetes ve umbras quis sint longissime: serpens arboris eius attingat. Experta pridimus: si fronde ea giro claudat ignis & serpens: in ignes potius quam in fraxinum fugere serpentes. Mira nature benignitas: priusquam he pdeant florere fraxinum, nec ante conditas folia dimittere.

Ca. xviii. De vlino.

Inter has atque frugiferas materies vitium amicitia accipit vlinus.